

ALKOHOLITUTKIMUS-
SÄÄTIÖ

1993

VUOSIKERTOMUS

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

VUOSIKERTOMUS 1993

KALEVANKATU 12, 00100 HELSINKI

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

Hallitus 1992—1994:

Puheenjohtaja *Ilkka Suominen*, eduskunnan puhemies
Varapuheenjohtaja *Leo Hirvonen*, professori (27.7.1993 saakka)
Kari Lagerspetz, professori (26.11.1993 alkaen)
Jäsenet *Jarkko Eskola*, osastopäällikkö
Klaus Helkama, professori
Mikko Immonen, johtaja
Olli Jänne, professori (11.10.1993 alkaen)
Kalervo Kiiänmaa, dosentti
Kari Poikolainen, dosentti
Veronica Stolte-Heiskanen, professori

Työvaliokunta 1992—1994:

Puheenjohtaja *Leo Hirvonen*, professori (27.7.1993 saakka)
Kari Lagerspetz, professori (26.11.1993 alkaen)
Jäsenet *Klaus Helkama*, professori
Olli Jänne, professori (26.11.1993 alkaen)
Kari Lagerspetz, professori (26.11.1993 saakka)
Kari Poikolainen, dosentti
Asiantuntijat *Salme Ahlström*, dosentti
Kalervo Kiiänmaa, dosentti

Rahavarainhoitaja: *Veikko Kasurinen*, johtaja

Sihteeri ja tutkimusjohtaja:

Klaus Mäkelä, dosentti

SISÄLLYS

Yleiskatsaus	1
Hallinto	1
Tutkimustoiminta	2
Tutkimussopimukset ja yhteistyöhankkeet	2
Apurahat	10
Varsinaiset apurahat	10
Opinnäytetöistä annetut kannustuspalkinnot	12
Tutkimussopimusapurahat	13
Muu toiminta	14
Muu toiminta kotimaassa	14
Kansainvälinen yhteistyö	14
Talous	17
Säätiön toimintaan liittyvät julkaisut	18

YLEISKATSAUS

Kertomusvuonna saatettiin päätökseen Griffith Edwardsin johtama laaja kansainvälinen yhteisprojekti "alkoholi ja terveys- ja sosiaalipolitiikka" (Alcohol and Public Policy Project). Projektin loppuraportti tarjoaa ajantasaisten yhteenvedon alkoholin terveydellisiä ja sosiaalisia vaikutuksia ja alkoholipoliittisia toimintavaihtoehtoja koskevista tutkimustuloksista.

Kertomusvuoden aikana käynnistetyistä uusista sopimusprojekteista Onni Niemelän ja Seppo Parkkilan tutkimus alkoholin suurkulutuksen aiheuttamista proteiinimodifikaatioista jatkaa säätöön toiminnassa tärkeitä alkoholin aineenvaihdunnan tutkimusperinnettä ja tähtää samalla kliinisiin menetelmiin, joilla voitaisiin todeta alkoholin suurkulutus. Pekka Heinälän suunnitteluvaiheessa oleva projekti opioidiantagonistien käytöstä alkoholisten hoidossa edustaa hoitotekniikkojen tutkimusperinnettä. Saija Järvisen ja Jukka Törrösen projektit kartoittavat niitä prosesseja, joiden kautta määritellään sosiaalisia ongelmia ja niitä koskevia toimintavaihtoehtoja. Säätö on myös pyrkinyt kehittämään alkoholitutkimuksen tekniikkoja ja mittausmenetelmiä. Tätä linjaa jatkaa Markku Heiskasen haastatteluorganisaatioita vertaileva projekti.

Professori Leo Hirvosen kuollessa liikenneonnettomuudessa 27.7.1993 säätö menetti pitkäaikaisen hallituksen jäsenen ja työvaliokunnan puheenjohtajan.

HALLINTO

Säätöön hallituksen kokoonpano oli kertomusvuonna, joka oli kolmivuotiskauden 1992–1994 toinen, seuraava: sosiaali- ja terveysministeriön nimittämät jäsenet: osastopäällikkö *Jarkko Eskola*, professori *Leo Hirvonen* (27.7. saakka), professori *Olli Jänne* (11.10. alkaen) ja professori *Veronica Stolte-Heiskanen*; opetusministeriön nimittämät jäsenet: professori *Klaus Helkama* ja dosentti *Kari Poikolainen*; Alkon hallintoneuvoston nimittämät jäsenet: johtaja *Mikko Immonen*, dosentti *Kalervo Kiiänmaa*, professori *Kari Lagerspetz* ja eduskunnan puhemies *Ilkka Suominen*. Hallituksen puheenjohtajana on ollut *Suominen*, varapuheenjohtajana *Hirvonen* (27.7. saakka) ja *Lagerspetz* (26.11. alkaen).

Työvaliokuntaan ovat kuuluneet hallituksen jäsenet *Helkama*, *Hirvonen* (27.7. saakka), *Jänne* (26.11. alkaen), *Lagerspetz* ja *Poikolainen*. Puheenjohtajana on ollut *Hirvonen* (27.7. saakka) ja *Lagerspetz* (26.11. alkaen). Asiantuntijoina olivat dosentti *Salme Ahlström* ja dosentti *Kalervo Kiianmaa*. Rahavarainhoitajana toimi johtaja *Veikko Kasurinen* ja tutkimusjohtaja-sihteerinä *Klaus Mäkelä*. Tilintarkastajat olivat pääjohtaja *Tapio Leskinen* (varalla KTM *Yrjö Tuokko*) ja apulaisosastopäällikkö *Pekka Pit-sinki* (varalla dosentti *Raimo Ikonen*).

Hallitus kokoontui kaksi kertaa ja työvaliokunta viisi kertaa.

TUTKIMUSTOIMINTA

Tutkimussopimukset ja yhteistyöhankkeet

Säätiön ohjelmaan sisältyvät tutkimukset ovat kehittyneet seuraavasti:

- 109 *International Youth Project (IYP)*. Projektiin osallistuu 27 maata. Alkoholitutkimussäätiö ja Maailman terveysjärjestön Euroopan alue-toimisto ovat solmineet projektia koskevan sopimuksen. Projektin tavoitteena on valmiiden aineistojen varassa selvittää nuorten alkoholin käytön laajuutta ja luonnetta sekä erityisesti sen yhteiskunnallisia kytkentöjä erityyppisissä yhteiskunnissa. Tavoitteena oli saada projektiin mukaan sekä kehittyneiden teollisuusmaiden ja kehitysmaiden edustajia että eri maanosien ja kulttuurien edustajia. Kertomusvuoden aikana viimeisteltiin kansallisia raportteja ja valmisteltiin kansainvälistä vertailua. Projektin koordinoija: *Salme Ahlström*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.

- 118 *Päihdepalvelututkimus*. Kolmella Etelä-Suomen kaupunkipaikkakunnalla tutkittiin sitä, miten päihdetapauksia kohdellaan eri huolto-, hoito- ja kontrollijärjestelmissä ja mikä on eri toimintajärjestelmien välinen työnjako. Tutkimuksessa selvitettiin myös päihdetapausten aiheuttama kokonaisrasitus toimintajärjestelmille. Tutkimuksen viimeisiä tuloksia raportoitiin vuonna 1993 Lahti-projektin julkaisuissa. Tutkimus on saatettu päätökseen. Vastaava tutkija: *Jussi Simpura*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos. Tutkimusryhmään ovat kuuluneet

Marja Holmila ja Sirkka-Liisa Säilä, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.

- 128 *Päihdehuollon työntekijöiden ja asiakkaiden kommunikaatiotilanteet.* Tutkimuksessa tarkastellaan päihdehuollon työntekijän ja asiakkaan vuorovaikutusta keskusteluanalyysin keinoin. Kertomusvuoden aikana hankkeen piirissä on valmistunut kaksi pro gradu -tutkielmaa ja raportointia on jatkettu. Aiheesta on pidetty kotimaassa kaksi esitelmää. Aineistoa on hyödynnetty myös opettajien ja sosiaalityöntekijöiden täydennyskoulutusseminaareissa pidetyissä luennoissa. Tutkimus on saatettu Alkoholitutkimussäätiön rahoitamilta osin päätökseen, mutta kerättyjen aineistojen analyysi jatkuu. Tutkija: *Pirkko Nuolijärvi*, Helsingin kauppakorkeakoulun kielten laitos, Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- 130 *Kansainvälinen AA-projekti (International Collaborative Study of Alcoholics Anonymous, ICSAA).* Projektiin osallistuu kahdeksan maata (Islanti, Itävalta, Meksiko, Puola, Ruotsi, Suomi, Sveitsi, Yhdysvallat). Alkoholitutkimussäätiö ja Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetoimisto ovat solmineet projektia koskevan sopimuksen. Klaus Mäkelä toimii projektin johtajana. Projektin tavoitteena on tarjota vertaileva analyysi AA:sta kansainvälisenä sosiaalisena liikkeenä. Kansalliset projektit jakautuvat kolmeen osaan: 1. tilastollinen ja historiallinen kuvaus AA-liikkeestä kussakin maassa; 2. kyselytutkimus AA-ryhmien toiminnasta, AA-palavereista ja yksittäisistä jäsenistä; 3. eri maissa kerättyjen AA-elämäntarinoiden vertaileva analyysi. Projektin viimeinen työkokous pidettiin Wienissä Itävallassa marraskuussa 1993. Erillisartikkelien lisäksi projektin tulokset julkaistaan kahtena niteenä. Ensimmäinen nide on yhtenäinen monografia ja toinen on kansallisten tapaustutkimusten kokoelma. Tutkijat: *Klaus Mäkelä ja Ilkka Arminen*, Alkoholitutkimussäätiö, *Pia Rosenqvist*, Pohjoismainen päihdetutkimuslautakunta ja *Kerstin Stenius*, Nordisk alkoholtidskrift.
- 132 *AA-stooreista AA-liikkeeseen kognitiivisen rakenteen kantajana.* Tutkimus on analyysi- ja raportointivaiheessa. Vuoden 1994 aikana on tarkoitus saattaa 35–50-vuotiaiden nimettömien alkoholisten jäseniltä kerättyjen (N=37) AA-elämäntarinoiden analyysi päätökseen. Aineistosta etsitään AA:n jäsenille strukturoitunutta kognitiivista skeemaa ja tarkastellaan sen saamia muotoja eri osaryhmissä (sukupuoli, sosiaaliset ryhmät, raittiuden kesto). Rinnakkaiset tutki-

mushankkeet ovat käynnissä Meksikossa, Puolassa ja Sveitsissä. Kansainvälistä yhteistyötä varten on laadittu aineiston keruun ja analyysin suuntaviivat. Projektista pidettiin kertomusvuonna kolme esitelmää kotimaassa. Tutkija: *Ilkka Arminen*, Alkoholitutkimussäätiö.

- 134 *Asunnottomien alkoholistien elämän määritykset ja sosiaalivaltioliset palvelut.* Etnografiseen, pääasiassa osallistuvalla havainnoinnilla ja haastatteluilla kerättyyn aineistoon perustuva tutkimus tarkastelee Helsingin asunnottomien alkoholistien elämää. Peruskysymys on, millaista sosiaalista järjestystä tutkittavien maailmassa on. Asunnottomien elämäntapa (asuminen, päihteiden käyttö, työ, sosiaaliset suhteet, sosiaalipalvelujen käyttö) näyttää haastavan sosiaalivaltion modernia kahdesta suunnasta, traditionaalisesta ja posttraditionaalisesta. Tutkimuksen teemoista on pidetty kaksi esitelmää kotimaassa. Tutkija: *Jouni Kylmälä*, Alkoholitutkimussäätiö.
- 136 *Etyloituneet proteiinit ja alkoholismi.* Projektin tarkoituksena on selvittää alkoholin aineenvaihdunnan aiheuttamaa proteiinien modifioitumista *in vivo* ja näiden reaktioiden merkitystä alkoholin aiheuttamien kudonsvaurioiden patogeenisissä. Tavoitteena on myös kehittää tällaisiin sitoutumisreaktioihin perustuvia diagnostisia menetelmiä alkoholin suurkulutuksen toteamiseksi. Tähänastisessa työssä on osoitettu sekä asetaldehydistä että lipidien peroksidaatiosta peräisin olevien aldehydiadduktien syntyvän alkoholin suurkuluttajilla maksassa keskussairaan ympäristössä. Asetaldehydi-proteiinikondensaation muodostumista on osoitettu jo ennen valomikroskooppisesti havaittavia muutoksia maksan histologiassa. Adduktimuodostuksella on ilmeisesti tärkeä osuus alkoholin aikaansaamien kudonsvaurioiden primaarisissa mekanismeissa, mm. maksan fibrogenesin käynnistymisessä. Proteiinien modifioituminen elimistössä stimuloi myös immunologisia vasteita, joiden perusteella voidaan kehittää menetelmiä sitoutumisen mittaamiseen alkoholin suurkuluttajilla. Vuoden 1993 aikana projektista on pidetty kotimaassa kolme esitelmää. Tutkija: *Onni Niemelä*, Etelä-Pohjanmaan keskussairaala ja Oulun yliopisto, kliinisen kemian laitos.
- 137 *Alkoholin vaikutus ihmisen kuuloaivokuoren toimintaan.* Kahdessa kokeessa tutkittiin pienten ja keskikokoisten alkoholimäärien vaikutusta ihmisen aivotoimintaan:

1. Koehenkilöille esitettiin joko usein ja harvoin toistuvia ääneksiä (1 kHz vs. 1.1 kHz) tai vastaavasti esitettyjä syntetisoituja tavuja (/ba/ vs. /ga/). Harvaan esitetyt ärsykkeet synnyttivät magneettisen "poikkeavuusvasteen", joka paikantui kuuloaivokuorelle. Koehenkilöt joiivat kontrollimittauksen jälkeen pienen alkoholimäärän (0.4 g/kg), ja magneettisia vasteita mitattiin tunnin ajan alkoholin nauttimisesta. Alkoholi ei vaikuttanut tilastollisesti merkitsevästi ääneksien eikä tavujen synnyttämien poikkeavuusvasteiden voimakkuuteen. Tulos osoittaa, että käytetyt suhteellisen pienet alkoholimäärät eivät ilmeisesti juurikaan vaikuta kuuloaivokuoren toimintaan.

2. Koehenkilön tehtävänä oli arvioida päättikö sekunnin välein esitetty sana mielekkäästi aluksi esitetyn johdantolauseen, joka oli tyyppiä "Kun kasvan aikuiseksi, haluan tulla" (lääkäriksi, taloksi, leiväksi...). Sanalistat olivat joko suomen- tai englanninkielisiä. Tehtävän suorittamisen aikana mitattiin pään pinnalta herätepotentiaaleja. Alkoholi (1 ml/kg) vaikutti selvästi voimakkaammin englanninkielisten kuin suomenkielisten sanojen prosessointiin aivokuorella. Tämä vaikutus esiintyi hämmästyttävän aikaisin, jo 100 ms sanan alun jälkeen. Tulos osoittaa, että aivoissa tapahtuu kielispesifiä prosessointia jo hyvin varhain, ennen kuin sana on edes päättynyt. Tulokset sopivat hyvin yhteen eläinkokeiden tulosten kanssa, joissa on osoitettu alkoholin vaikuttavan selektiivisesti sellaisiin hermosoluihin, jotka toteuttavat uuden, viimeksi opitun käyttäytymisen. Kummastakin kokeesta on laadittu englanninkieliset käsikirjoitukset. Tutkimus on saatettu päätökseen. Tutkijat: *Mikko Sams, Riitta Hari, Sari Levänen, Yuri Alexandrov ja Josi Rif*, Teknillinen korkeakoulu, Kylmälaboratorio.

- 140 *Sosiaaliterapia ideologiana ja sosiaalisena käytäntönä. A-klinikoilla tehtävää sosiaaliterapiaa tarkastellaan asiakkaan ja terapeutin välisenä keskusteluna. Terapiakeskusteluja analysoimalla halutaan selvittää millaisiin kielellisiin käytäntöihin työn ydinperiaatteet ja teoreettiset lähtökohdat johtavat. Tutkimuksen teoreettisena viitekehysenä on retorinen sosiaalipsykologia ja diskurssianalyysi. Analyysi on kohdistunut alkoholiongelman ja hoidon konstruktioihin, jotka tehdään sosiaaliterapiaa kehystävien diskursiivisten asiantuntijakäytäntöjen sisällä ja konkreettisen vuorovaikutuksen tasolla. Kysymyksenä on erityisesti se, miten erilaisia konstruktioita terapiakeskusteluissa käytetään. Terapiakeskustelujen tahattomista ohjausstrategioista on kirjoitettu lisensiaattityö. Aiheesta on pidetty yksi esitelmä kotimaassa. Tutkija: *Jaana Jaatinen*, Alkoholitutkimussäätiö.*

- 141 *Moninkertaiset rikoksenuusijat.* Tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla suomalaisen rikoksenuusijan rikosuraa. Uran käsitettä käytetään Erving Goffmania seuraten kahdessa merkityksessä: tutkitaan sekä moraalista että institutionaalista uraa. Edellinen viittaa rikoksenuusijan uralleen antamiin omiin merkityksiin ja jälkimmäinen sosiaalisen kontrollin järjestelmään, joka luo uralle institutionaaliset puitteet. Kenttätyö on suunnattu sekä rikoksenuusijoiden puheeseen että kontrollijärjestelmän normeihin. Tutkimuksessa käytetään sekä laadullisia että määrällisiä analyysimenetelmiä: esimerkiksi strukturoimattomia haastatteluja, oikeuden asiakirjoja ja havaintoja kontrolli-instituutioista. Tutkija: *Juha Kääriäinen*, Alkoholitutkimussäätiö.
- 142 *Alkoholi ja terveys- ja sosiaalipolitiikka -projekti* (Alcohol and Public Policy Project) on jatkoa säätiön vuonna 1975 julkaisemalle monografialle *Alkoholi – kansanterveydellinen näkökulma*. Projektin tavoitteena on tuottaa ajantasainen kansainvälinen yhteenveto alkoholin terveydellisiä ja sosiaalisia vaikutuksia ja alkoholipoliittisia toimintavaihtoehtoja koskevista tutkimustuloksista. Projekti perustuu WHO:n Euroopan aluetoimiston ja National Addiction Centren (Lontoo) väliseen sopimukseen. Vuoden 1993 aikana viimeisteltiin projektin loppuraportti ja sovittiin toisena niteenä julkaistavan katsausartikkelien kokoelman toimitusaikataulusta. Kummankin niteen kustantaa Oxford University Press. Projekti on saatettu päätökseen. Projektia johti *Griffith Edwards*, ja johtoryhmään kuuluivat lisäksi *Sally Casswell, Cees Goos, Harold Holder, Klaus Mäkelä, Robin Room* ja *Ole-Jørgen Skog*. Projektin muut suomalaiset osanottajat olivat *Jussi Simpura* ja *Esa Österberg*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.
- 143 *Juomatapatutkimus 1992.* Vuoden 1992 juomatapatutkimus on jatkoa Alkoholitutkimussäätiön juomatapatutkimusten sarjaan. Tutkimuksia on tehty kahdeksan vuoden välein alkaen vuodesta 1968. Juomatapatutkimuksessa haastateltiin lähes 4 000 iältään 15–69-vuotiasta suomalaista. Haastattelut tehtiin syyskuussa 1992. Vuoden 1993 aikana ilmestyivät ensimmäiset tulosraportit. Raportointi jatkuu vuonna 1994. Vastaava tutkija: *Jussi Simpura*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos. Tutkimusryhmään kuuluvat *Raija Ahtola, Kari Haavisto, Maija Kaivonurmi, Heli Mustonen, Pirjo Paakkanen* ja *Eeva Liisa Tuovinen*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.

- 144 *Kahden eri haastattelijaorganisaation alkoholin kulutustutkimusten tulosten vertailua.* Tutkimuksessa verrataan syksyllä 1992 kerätyn Alkoholitutkimussäätiön (mieshaastattelijat) juomatapatutkimuksen tuloksia Tilastokeskuksen (naishaastattelijat) samaan aikaan keräämään haastatteluaineistoon. Keskeisenä tutkimusongelmana on selvittää vaikuttaako haastattelijaorganisaatio/ haastattelijan sukupuoli tutkimusaineiston rakenteeseen sekä alkoholin kulutusta ja alkoholisenteita kartoittaviin kysymyksiin saataviin vastauksiin. Vastaamisosuus eri väestöryhmissä oli jokseenkin sama kummassakin aineistossa. Alustavien tulosten mukaan myös alkoholin kulutusjakaumat olivat samansuuntaiset. Alkoholiasenteissa, mm. suhtautumisessa eri juomien sopivuuteen erilaisiin tilanteisiin, tuloksissa esiintyy eroavuuksia. Tutkija: *Markku Heiskanen*, Tilastokeskus.
- 145 *Strukturoitua avokatkaisua koskeva hoitokokeilu.* Tutkimuksen avulla selvitetään mahdollisuuksia vähentää katkaisutarpeen uusiutumista ja alkoholihaittoja avokatkaisua seuranneen puolen vuoden aikana. Koehenkilöinä toimineet Kettutien ja Kaisaniemenkadun A-klinikoiden katkaisuhoidoasiakkaat arvottiin joko tavanomaista katkaisuhoidoa saavaan vertailuryhmään tai koeryhmään, joka sai sen lisäksi kirjalliset ja suulliset ohjeet, miten välttää liiallista juomista ja miten hoitaa juomisesta johtuneita terveysongelmia. Seuranta tehtiin kuukauden ja puolen vuoden jälkeen avokatkaisusta. Vuoden 1993 aikana tehtiin loput seurantahaastattelut ja aineisto koodattiin. Tulokset analysoidaan ja raportoidaan vuonna 1994. Vuonna 1993 pidettiin yhdeksän alkoholistien hoitoon ja hoitotutkimuksiin liittyvää esitelmää kotimaassa ja kuusi yhdestä viiteen päivään kestävää koulutusjaksoa päihdehuollon työntekijöille. Tutkija: *Anja Koski-Jännes*, Kettutien A-poliklinikka ja Alkoholitutkimussäätiö.
- 146 *Alkoholijuomisen säätely.* Projektissa tutkitaan alkoholikäyttäytymisen neurokemiallista taustaa Alkon kehittämässä AA (Alko Alcohol) ja ANA (Alko Non Alcohol) rottakannoissa. Tutkimuksessa on selvitetty mikrodiälyysitekniikan avulla hereillä olevilla vapaasti liikkuvilla rotilla alkoholin pääseminen aivoihin ajan funktiona erityisesti pienen alkoholiannoksen ja vapaaehtoisen alkoholijuomisen jälkeen. Aiheesta on pidetty yksi esitelmä kotimaassa. Tutkija: *Maria Nurmi*, Helsingin yliopiston eläintieteen laitos.
- 147 *Ranskalaiset intellektuellit ja alkoholi.* Tutkimusprojektin tarkoitus on selvittää ranskalaisten intellektuellien runsasta alkoholinkäyttöä

toisen maailmansodan aikaisessa ja jälkeisessä Pariisissa (löyhästi vuosien 1943 ja 1947 välisenä aikana). Kohderyhmänä on Jean-Paul Sartren lähipiiri, jonka jäsenet olivat pääsääntöisesti keskiluokkaan kuuluvia, taiteellisen tai kirjallisen ammatin harjoittajia. Erityisesti pyritään kiinnittämään huomiota alkoholinkäytön symbolisiin merkityksiin, joita tarkastellaan osana intellektuellien aseman yleisempää muutosta, erityisesti eksistentialismin kohoamista populaariksi aate-suuntaukseksi. Sartren ympärille keräytyneen ryhmän ylettömät elämäntavat voidaan yhtäältä nähdä tietynlaisena murroskausi-ilmiönä sekä osittain myös julkisuuden luomana myyttinä. Toisaalta kysymys on samalla tietyn intellektuellipiirin pyrkimyksestä luoda ympärilleen "gloriaa", antaa itsestään tietynlainen kuva, pyhittää itsensä. Pyhitys saavutetaan ylittämällä arkielämän vakiintunut järjestys sekä luomalla enemmän tai vähemmän tietoisesti myyttiä "kirotusta kirjailijasta" ('écrivain maudit'). Intellektuellien asema muista poikkeavana edelläkävijäryhmänä tulee näin esiin myös alkoholinkäytön ja hillittömien elämäntapojen kautta. Kertomusvuoden aikana on pidetty kotimaassa neljä aiheeseen liittyvää esitelmää ja viimeistelty loppuraportin käsikirjoitus. Tutkimus on viety loppuun. Tutkija: *Tiina Arppe*, Alkoholitutkimussäätiö.

- 148 *Baltica: tutkimus sosiaalisista ongelmista Itämeren ympäryksissä.* Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten eräiden sosiaalisten ongelmien, kuten päihdeongelmien, rikollisuuden ja työttömyyden esiintyminen on vaihdellut Itämeren ympäryksissä vuoden 1985 jälkeen. Samalla tutkitaan, miten ongelmia koskevat käsitykset muuttuvat yhteiskunnallisten olojen vaihdellessa. Vuonna 1993 saatiin käsikirjoitusvaiheeseen raportti lehdistön tavasta käsitellä sosiaalisia ongelmia. Väestökyselyn, ongelmatilastojen ja vaikuttajamielipiteiden kartoitus saatiin valmisteluvaiheeseen. Koordinaattori: *Jussi Simpura*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.
- 149 *Alkoholi ja vanheneminen.* Projektin tavoitteena on selvittää pitkäaikaisen alkoholi-altistuksen ja vanhenemisen vuorovaikutuksia erityisesti hermostossa ja verenkiertoelimistössä. Tutkimuksessa käytetään useita koe-eläinmalleja, kuten Alkon AA- ja ANA-rottien elinikäisiä alkoholi-altistuksia, sekä eri-ikäisten Wistar-rottien lyhempikestoisia, voimakkaita altistuksia. Kokeellisia tuloksia täydennetään mahdollisuuksien mukaan humaani-alkoholisteista saatavilla *post mortem* -näytteillä. Vuonna 1993 projektiin liittyen hyväksyttiin neljä käsikirjoitusta julkaistavaksi kansainvälisissä julkai-

susarjoissa, pidettiin kolme esitelmää kotimaassa sekä neljä esitelmää ulkomailla. Pia Jaatisen väitöskirja "Interactions of aging and chronic ethanol exposure. A histological study on the myocardium and the sympathetic nervous system" tarkastettiin Tampereen yliopistossa joulukuussa 1993. Edellä mainittujen julkaisujen keskeisiä havaintoja olivat suuret erot hermoston herkkyydessä alkoholivaurioille eri ikäkausina, sekä alkoholi-altistuksen aiheuttamien sydän- ja hermostovaurioiden erilainen luonne verrattuna ikääntymiseen liittyviin muutoksiin. Tulokset eivät tukeneet käsitystä pitkäaikaisen alkoholinkäytön vanhenemista nopeuttavasta vaikutuksesta. Vuoden 1994 aikana jatketaan sekä pitkäaikaisia että lyhempikestoisia altistuksia; tavoitteena on selvittää tarkemmin havaittujen hermosto- ja sydänvaurioiden mekanismeja sekä etsiä keinoja vaurioiden rajoittamiseen farmakologisilla interventioilla. Tutkijat: *Pia Jaatinen, Päivi Paunu-vuori, Sirkka Lahtivirta ja Antti Hervonen*, Tampereen yliopisto.

- 150 *Alkoholivalistuksen käyttö ja vastaanotto.* Tutkimuksessa tarkastellaan alkoholivalistuksen vastaanottoa ja käyttöä yhdistäen joukko- viestintätekstien empiirisen vastaanottotutkimuksen ja käyttäjakeskeisen tiedontarvetutkimuksen näkökulmat. Tutkimuksen kohteena ovat valistuksen käyttäjien aineistoon kohdistamat odotukset, käytetyn aineiston tulkinta-, arvioimis- ja soveltamisprosessi sekä aineiston koettu relevanssi. Tutkimusaineisto on kerätty vapaamuotoisin haastatteluin muun muassa Lahden ja Helsingin kirjastoissa järjestettyjen Viinaviikkonäyttelyiden yhteydessä. Tulokset raportoidaan vuonna 1994. Tutkija: *Marjatta Montonen*, Alkoholitutkimussäätiö.
- 151 *Lääkärin ja potilaan välinen vuorovaikutus perusterveydenhuollossa erityisesti alkoholinkäytön ja kontrollin kannalta.* Tutkimuksessa tarkastellaan lääkärin ja potilaan välistä vuorovaikutusta etnometodologisen keskusteluanalyysin keinoin. Tutkimus erittelee potilaan alkoholinkäyttöä koskevien teemojen esiinottamista ja käsittelyä lääkärin vastaanottotilanteen aikana sekä vastaanottotilanteen yleistä rakentumista. Vuoden 1993 aikana on videoitu 250 vastaanottotilannetta 14 eri lääkärin vastaanotolta. Parhaillaan aineistoa litteroidaan ja analysoidaan. Tutkimushankkeesta on pidetty kotimaassa kaksi esitelmää. Tutkijat: *Marja-Leena Sorjonen*, Alkoholitutkimussäätiö, *Anssi Peräkylä*, Tampereen yliopiston sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos, *Liisa Raevaara*, Suomen Akatemia ja Helsingin yliopiston suomen kielen laitos; tutkimusapulainen: *Timo Vottonen*,

Alkoholitutkimussäätiö ja Tampereen yliopiston sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos.

- 153 *Alkoholipolitiikka joukkotiedotuksessa ja vastaanotossa.* Tutkimus on valmisteluvaiheessa. Sen tavoitteena on tunnistaa ja jäsentää alkoholipoliittisia argumentaatiotapoja modernin yhteiskunnan murrosvaiheessa vastaanottotutkimuksen menetelmin. Aineisto koostuu alkoholiongelmia ja huumeekysymystä käsittelevien pääkirjoitusten ja yhden WHO:n Euroopan alkoholitoimintaohjelmaa käsittelevän artikkelin vastaanotosta poliitikkojen, toimittajien ja ammattiyhdistysaktivistien keskuudessa. Tutkimuksessa analysoidaan, mitä tulkitakehyksiä ja argumentaatiotapoja paikallistason avainhenkilöt uusintavat reseptiossaan. Vastaanottotutkimuksen asetelmalla pyritään jäsentämään, millaisia puhuja-asemia (kansalainen, vallankäyttäjä, välittäjä) vastaanotossa konstruoituu ja miten nämä puhuja-asetat kytkeytyvät vastaanottajien yhteiskunnalliseen ja sosiaaliseen asemaan. Tutkija: *Jukka Törrönen*, Alkoholitutkimussäätiö.

APURAHAT

Vuoden aikana maksettiin apurahoja seuraavasti: aikaisempiin päätöksiin perustuvat tutkimussopimusapurahat 1.077.692 markkaa, vuoden aikana myönnetyt ja maksetut tutkimussopimusapurahat 28.500 markkaa sekä vuoden aikana myönnetyt ja maksetut varsinaiset apurahat ja opinnäytetöistä annetut kannustuspalkinnot 1.331.007 markkaa. Valtaosa apurahoista myönnettiin syksyllä tapahtuneen haun perusteella. Tällöin käsiteltiin 94 apurahahakemusta, ja apuraha myönnettiin 28 hakijalle. Hakemusten yhteissumma oli 6.889.473 markkaa.

Varsinaiset apurahat

Dos. *Anu Alanen*, dos. *Rauli Leino* ja fil. kand. (väit.) *Markku Komu* 55.000 mk:

Alkoholimaksasairauksien tutkiminen magneettikuvaukselle

Valtiot. lis. *Timo Alanko* 45.000 mk:

Alkoholin vuosikulutusjakauma

Va. professori *Leo Granberg*, kasvatust. maist. *Kari Ilmonen*, yhteiskuntat.
yo *Jaakko Joki* ja kasvatust. maist. *Raine Valli* 20.000 mk:
Keskioluen vähittäismyyntikiellon kumoaminen Pietarsaaressa

Lääket. tri *Juha Grönroos* 20.000 mk:
Alkoholi ja haimatulehdus

Valtiot. tri *Pekka Hakkarainen* 36.000 mk:
Erikoistunut huumehoito

Vs. apul.prof. *Jarmo Hietala* ja vt. prof. *Erkka Syvälahti* 137.724 mk:
Dopamiinireseptorit ja alkoholi

Valtiot. lis. *Pasi Holm* 8.000 mk:
Alkoholipolitiikan harmonisoinnin vaikutukset Pohjoismaissa

Proviisori *Aapo Honkanen* 11.000 mk:
Opioidit alkoholinjuomisen säätelyssä

Valtiot. kand. *Timo Jetsu* 76.000 mk (Heikki Wariksen apuraha):
Eurooppalainen huume politiikka Maastrichtin jälkeen; kansanterveys ja
turvallisuus

Vt. prof. *Pekka Karhunen*, lääket. ja kir. tri *Kaisa Lulu*, lääket. kand. *Vesa
Savolainen* ja lääket. kand. *Jarkko Pajarinen* 30.000 mk:
Alkoholisairauksien geneettiset taustatekijät

Valtiot. kand. *Sakari Karvonen* 36.000 mk:
Terveystottumukset ja väestörakenne nuorilla

Lääket. tri *Kari Kervinen*, lääket. kand. *Marita Paassilta* ja prof. *Antero
Kesäniemi* 165.000 mk:
Alkoholi ja lipoproteiini (a)

Elintarv.tiet. maist. *Satu Männistö* ja dos. *Pirjo Pietinen* 24.000 mk:
Suomalaisen aikuisväestön alkoholinkäytön yhteys ruokavalioon ja painoon

Psykol. lis. *Kirsti Määttä* 71.209 mk:
Päihtymykseen liittyvät sukupuolten erot amodaalisessa havaitsemisessa

Yhteiskuntat. kand. *Tarja Orjasniemi* 25.574 mk:
Juomatavat Ranualla ja Posiolla — Tutkimus maaseutuväestön juomata-
pojen muutoksista 1980-luvulla

Psykol. kand. *Pekka Rapeli* 18.500 mk:
Alkoholistien kielelliset työmuistitoiminnot

Dos. *Markku Ryyänen* ja apul.prof. *Pertti Kirkinen* 40.000 mk:
Fetalialkoholioireyhtymä, Fra-X -oireyhtymä — sama etiologia?

Prof. *Mikko Salaspuro* 300.000 mk:
Bakteerialkoholidehydrogenaasi ja suoliston sairaudet

Valtiot. maist. *Tapani Sarvanti* 20.000 mk:
Huumausainepolitiikan legitimizeetti

Vs. prof. *Ilkka Taipale* 60.000 mk:
Viisi, kolme vaiko vain kaksi prosenttia?

Dos. *Jari Tiihonen*, lääket. tri *Jussi Kauhanen*, lääket. tri *Olli-Pekka Ryyänen*, fil. tri *Veijo Saano* ja prof. *Panu Hakola* 80.000 mk:
Naltreksoni alkoholismien hoidossa ja sen vaikutukset serotonergisiin,
MAO, GABA ja diatsepiinireseptoreihin

Lääket. lis. *Mikko Tiihonen*, prof. *Antti Penttilä* ja dos. *Markku Partinen*
24.000 mk:
Alkoholi, bentsodiatsepiinit ja uniapnea kuolemansyynä

Fil. kand. *Katri Wegelius* 18.000 mk:
Alkoholi ja aivojen kiihottavat välittäjäainemekanismit

Opinnäytetöistä annetut kannustuspalkinnot

Oikeust. kand. *Kim Häggblom* 5.000 mk:
Alkoholin kulutusverotuksesta

Dipl.ins. *Leena Michelson* 5.000 mk:
Liikenteelle haitallisten huumaus- ja lääkeaineiden seulonta verestä

Tutkimussopimusapurahat

Uusia tutkimussopimusapurahoja ja vanhojen sopimusprojektien jatkora-hoitusta vuodeksi 1994 myönnettiin seuraavasti:

Valtiot. kand. *Ilkka Arminen* 104.696 mk:
AA-stoorit ja AA-liike

Lääket. lis. *Pekka Heinälä* 28.500 mk:
Alkoholistien hoito opioidiantagonistilla

Valtiot. kand. *Markku Heiskanen* 40.000 mk:
Kahden eri haastattelijajärjestöorganisaation alkoholin kulutustutkimusten tulosten vertailua

Valtiot. kand. *Jaana Jaatinen* 29.172 mk:
Sosiaaliterapia ideologiana ja sosiaalisena käytäntönä

Lääket. tri *Pia Jaatinen*, lääket. kand. *Päivi Paunuvuori*, lääket. opisk. *Sirkka Lahtivirta* ja prof. *Antti Hervonen* 192.000 mk:
Alkoholi ja vanheneminen

Valtiot. lis. *Saija Järvinen* 24.282 mk:
Sosiaalisten ongelmien kaksi kuvaa — Tilasto ja kansalaismielipide sosiaa-lisia ongelmia koskevana käsittämistapoina

Yhteiskuntat. lis. *Juha Kääriäinen* 37.790 mk:
Moninkertaiset rikoksenuusijat

Valtiot. kand. *Marjatta Montonen* 95.232 mk:
Alkoholivalistuksen käyttö ja vastaanotto

Dos. *Onni Niemelä* ja lääket. lis. *Seppo Parkkila* 190.000 mk:
Alkoholin suurkulutuksen aiheuttamat proteiinimodifikaatiot

Fil. kand. *Maria Nurmi* 100.696 mk:
Alkoholikäyttämisen neurokemiallinen tausta

Ph.D. *Anssi Peräkylä* ja fil.kand. *Marja-Leena Sorjonen* 260.858 mk:
Lääkärin ja potilaan välinen vuorovaikutus perusterveydenhuollossa

Valtiot. kand. *Jukka Törrönen* 86.185 mk:
Alkoholipolitiikka joukkotiedotuksessa ja vastaanotossa

MUU TOIMINTA

Muu toiminta kotimaassa

Salme Ahlström oli kertomusvuonna Alkon tietopalvelun ohjausryhmässä Alkoholitutkimussäätiön nimeämänä jäsenenä, Raittiuden ystävät ry:n kirjastotoimikunnassa Alkoholitutkimussäätiön nimeämänä jäsenenä sekä Alkoholipolitiikka-lehden toimistusneuvoston jäsen ja alkoholilain uudistamistyöryhmän jäsen.

Kalervo Kiianmaa oli Alkoholipolitiikka-lehden toimitusneuvoston jäsen.

Klaus Mäkelä oli A-klinikkasäätiön valtuuskunnan jäsen, Alkoholipolitiikka-lehden toimitusneuvoston jäsen, Työväen Taloudellisen Tutkimuslaitoksen tieteellisen neuvottelukunnan jäsen, tieteellisen kirjallisuuden käänöslautakunnan jäsen, Public Health around the Baltic Sea -kongressin tieteellisen johtoryhmän jäsen ja vuoden 1993 Tieto-Finlandian palkintolautakunnan jäsen.

Kertomusvuoden aikana säätiön sopimustutkijat esittelivät tuloksiaan lukuisissa esitelmissä kotimaassa.

Kansainvälinen yhteistyö

WHO:n kanssa yhteistyö on jatkunut monella tasolla, ja Euroopan aluetoimiston kanssa on käynnissä useita yhteisprojekteja. *Salme Ahlström*, *Klaus Mäkelä* ja *Kari Poikolainen* kuuluvat jäseninä WHO:n asiantuntijaelimeen Expert Advisory Panel on Drug Dependence and Alcohol Problems.

Pohjoismaisen päihdetutkimuslautakunnan (NAD) suomalaiset jäsenet kaudella 1991—1993 olivat *Jarkko Eskola*, *Juha Partanen* ja *Elianne Riska*; varamiehet olivat *Ilkka Suojasalmi*, *Kari Poikolainen* ja *Leo Hirvonen* (27.7.1993 saakka). Lautakunnan puheenjohtajana toimi *Hildigunnur*

Ólafsdóttir Islannista. *Maaria Lindblad*, *Pia Rosenqvist* ja *Christoffer Tigerstedt* toimivat Helsingissä sijaitsevan sihteeristön tehtävissä.

Pia Rosenqvist toimi Kettil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol -järjestön puheenjohtajana ja *Esa Österberg* sihteerirahastonhoitajana.

Salme Ahlström toimi ICAA:n johtokunnan varapuheenjohtajana.

Kalervo Kiianmaa toimi ISBRA:n (International Society for Biomedical Research on Alcoholism) hallituksen jäsenenä ja Alcohol-lehden toimittuskunnan jäsenenä.

Klaus Mäkelä kuului seuraavien julkaisujen toimituskuntaan: *Addiction*, *Addiction Research* ja *Drug and Alcohol Research*.

Klaus Mäkelä oli vuoden 1993 Jellinek-palkinnon valintalautakunnan ja IWO-Award for Young Researchers in the Field of Addiction -palkinnon valintalautakunnan puheenjohtaja.

Säätiön toimintaan liittyvistä kansainvälisistä kokouksista ja suomalaisista esitelmän pitäjistä mainittakoon:

Sixth International Conference on Treatment of Addictive Behaviors, Santa Fe, Uusi Meksiko, 10.—14.1.1993.

Anja Koski-Jännes esitti kokouksessa posterin; *Risto Roine* ja *Mikko Salaspuro* pitivät esitelmän.

Deuxième Forum européen de l'Alcoologie plurielle, Cergy-Pontoise, Ranska, 5.—6.2.1993.

Klaus Mäkelä, *Kari Poikolainen* ja *Pekka Sulkunen* pitivät kokouksessa esitelmän.

Seminar on Alcohol and Aging, Honolulu, Havaiji, 15.3.1993.

Keystone Symposium on Molecular Biology of Aging, Lake Tahoe, 19.—25.3.1993.

106th Annual Meeting of the American Association of Anatomists, San Diego, Kalifornia, USA, 27.—31.3.1993.

Antti Hervonen esitelmöi kolmessa em. kokouksessa.

Moderate Drinking and Health Symposium, Toronto, Kanada, 29.4.—1.5.1993.

Salme Ahlström, Klaus Mäkelä ja Kari Poikolainen pitivät kokouksessa esitelmän.

Third International Symposium for Microdialysis and Allied Analytical Techniques, Indianapolis, USA, 19.—21.5.1993.

Maria Nurmi piti kokouksessa esitelmän.

4th Congress of the European Society for Biomedical Research on Alcoholism, Santa Margherita Ligure (Genova), Italia, 2.—5.6.1993.

Peter Eriksson, Kalervo Kiianmaa, Timo Koivula, Kai Lindros, Risto Roine, Mikko Salaspuro, Katja Salmela, Pekka Sillanaukee ja Kaija Seppä pitivät kokouksessa esitelmän tai esittivät posterin.

18th Annual Alcohol Epidemiology Symposium of the Kettil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol, Toronto, Kanada, 7.—11.6.1993.

Salme Ahlström, Timo Alanko, Ilkka Arminen, Marja Holmila, Klaus Mäkelä, Pia Mäkelä, Kari Poikolainen, Pia Rosenqvist, Jussi Simpura, Kerstin Stenius, Pekka Sulkunen, Christoffer Tigerstedt, Jukka Törrönen ja Esa Österberg pitivät kokouksessa esitelmän.

Research Society on Alcoholism, San Antonio, Texas, USA, 19.—24.6.1993.

Kaija Seppä esitelmöi kokouksessa.

The III European Congress of Psychology, Tampere, 3.—7.7.1993.

Anja Koski-Jännes piti kokouksessa esitelmän.

International Institute on Alcohol and Drug Dependence, International Council on Alcohol and Addictions, San Paolo, Brasilia, 1.—7.8.1993.

Salme Ahlström esitelmöi kokouksessa.

Baltica-projektin työkokous, Pietari, 4.—6.9.1993.

Jussi Simpura piti kokouksessa kolme esitelmää.

4th Annual Conference on Drug Issues and Drug Policy, Rooma, Italia, 20.—22.9.1993.

Pekka Hakkarainen piti kokouksessa esitelmän.

European Association for Dermatology and Venerology –järjestön kongressi, Kööpenhamina, 30.9.1993.

Kari Poikolainen piti kokouksessa esitelmän.

Klaus Mäkelä piti 27.10.1993 luennon 7th Benno Pollak Lecture, Institute of Psychiatry, Lontoo, Englanti.

First Business Meeting for Multicity Action Plan on Alcohol, Dublin, Irlanti, 26.—27.10.1993.

The Working Group on CINDI-Programme and Community Action on Alcohol, Dublin, Irlanti, 28.—29.10.1993.

Kari Haavisto ja *Marja Holmila* esitelmöivät em. kokouksissa.

44th Annual Meeting of the American Association for the Study of Liver Diseases, Chicago, Illinois, USA, 4.—7.11.1993.

Onni Niemelä piti kokouksessa esitelmän.

Tagung über Selbsthilfe, Experthilfe, Sucht, Anton Proksch –Institut, Wien, Itävalta, 18.11.1993.

Klaus Mäkelä esitelmöi kokouksessa.

46th Annual Scientific Meeting of the Gerontological Society of America, New Orleans, Louisiana, USA, 19.—23.11.1993.

Antti Hervonen piti esitelmän.

TALOUS

Säätiön menot nousivat 3.178.739 markkaan vuonna 1993. Valtaosa, 2.635.436 markkaa, käytettiin tutkimustoimintaan. Kirjojen myynnistä kertyi tuloja 5.118 markkaa. Alkoholitutkimussäätiön kanssa tekemänsä sopimuksen mukaan Alko suorittaa valtaosan säätiön hallintoon liittyvistä kuluista. Säätiön yliopistoille sijoitettujen projektien laituskustannukset taas katetaan suurelta osin yliopistojen varoilla.

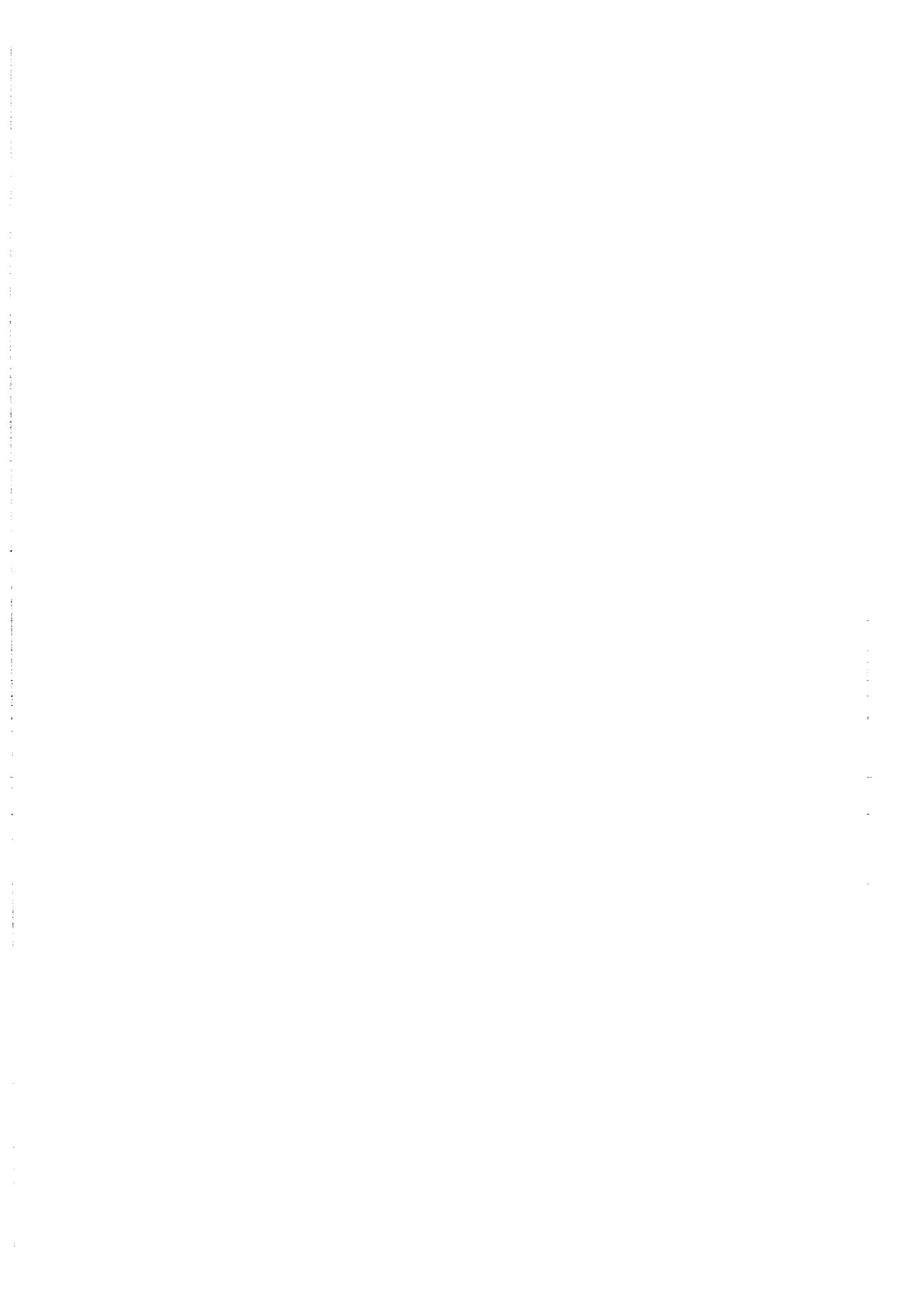
SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ JULKAISUJA

- Alanko, Timo & Kari Poikolainen*: A statistical approach to an alcoholic drinking history. *British Journal of Addiction* 87: 755—766, 1992.
- Autti-Rämö, Ilona*: The outcome of children exposed to alcohol in utero. A prospective follow-up study during the first three years. Department of Child Neurology, University of Helsinki: Helsinki 1993. Väitöskirja.
- Beidelman, T. O.*: Arvostelu teoksesta Juha Partanen: Sociability and intoxication. Alcohol and drinking in Kenya, Africa, and the modern world. The Finnish Foundation for Alcohol Studies: Helsinki 1991. *Anthropos* 87(1—3): 292—293, 1992.
- Bergmark, Anders & Lars Oscarsson*: Arvostelu teoksesta Pertti Alasuutari: Desire and craving. A cultural theory of alcoholism. State University of New York Press: Albany 1992. *Nordisk Alkoholtidskrift* 10(2): 116, 1993.
- Conigrave, Kate*: Arvostelu teoksesta Juha Partanen: Sociability and intoxication. Alcohol and drinking in Kenya, Africa, and the modern world. The Finnish Foundation for Alcohol Studies: Helsinki 1991. *Drug and Alcohol Review* 11(4): 408, 1992.
- Duffy, John C. & Timo Alanko*: Self-reported consumption measures in sample surveys: a simulation study of alcohol consumption. *Journal of Official Statistics* 8(3): 327—350, 1992.
- Ekman, Ann-Charlotte & Juhani Leppäluoto & Pirkko Huttunen & Kari Aranko & Olli Vakkuri*: Ethanol inhibits melatonin secretion in healthy volunteers in a dose-dependent randomized double blind cross-over study. *Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism* 77(3): 780—783, 1993.
- Halsted, Charles H. & Jesús Villanueva & Carol J. Chandler & Boris Ruebner & Robert J. Munn & Seppo Parkkila & Onni Niemelä*: Centri-lobular distribution of acetaldehyde and collagen in the ethanol-fed micropig. *Hepatology* 18(4): 954—960, 1993.
- Israel, Y. & A. Macdonald & O. Niemelä & D. Zamel & E. Shami & M. Zywulko & F. Klajner & C. Borgono*: Hypersensitivity to acetaldehyde-protein adducts. *Molecular Pharmacology* 42: 711—717, 1992.
- Jatinen, Pia*: Interactions of aging and chronic ethanol exposure. A histological study on the myocardium and the sympathetic nervous system. *Acta Universitatis Tamperensis, ser. A, vol. 391*. Tampereen yliopisto: Tampere 1993. Väitöskirja.

- Jaatinen, Pia & Pekka Saukko & Antti Hervonen:* Chronic ethanol exposure increases lipopigment accumulation in human heart. *Alcohol and Alcoholism* 28: 559—569, 1993.
- Juvonen, Tatu & Matti I. Kairaluoma & Helena Malinen & Onni Niemelä:* Extracellular matrix proteins in bile and serum of patients with gallstone disease. *Connective Tissue Research* 29: 171—180, 1993.
- Järvinen, Margaretha:* Of vice and women. Shades of prostitution. *Scandinavian Studies in Criminology*, Vol. 13. Scandinavian University Press & The Scandinavian Research Council for Criminology: Oslo 1993.
- Kopomaa, Timo:* Kuva rakennetun ympäristön tutkimusvälineenä ja -aineistona Suomessa. Teoksessa Ari Ylönen & Timo Kopomaa (toim.): Kuva kuvasta, sana sanasta, 15—35. Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos, Työraportteja 8: Tampere 1993.
- Koski-Jännes, Anja:* Miten tutkia hoitomallien toimivuutta? *Alkoholipoliitiikka* 58(1): 51—54, 1993.
- Koski-Jännes, Anja:* Motivaatio ja muutosvalmius. *Alkoholipoliitiikka* 58(3): 237—238, 1993.
- Koski-Jännes, Anja:* Att jämföra olika behandlingsprogram. *Nordisk Alkoholidskrift* 10(4): 217—220, 1993.
- Kylmä, Jouni:* Etnografisia silmäyksiä kaupungin reunaan. Teoksessa Ari Ylönen & Timo Kopomaa (toim.): Kuva kuvasta, sana sanasta, 87—100. Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos, Työraportteja 8: Tampere 1993.
- Lamminpää, Anne:* Poisonings treated in Finnish hospitals, with special reference to alcohol intoxications among children and to pesticide poisonings. Department of Clinical Pharmacology and Children's Hospital, University of Helsinki: Helsinki 1993. Väitöskirja.
- Montonen, Marjatta:* Alkoholivalistuksen mahdollisuudet. Teoksessa Olavi Kaukonen (toim.): Euroopan Yhteisö ja Suomen alkoholipoliittinen järjestelmä. Stakes: Helsinki 1993.
- Montonen, Marjatta:* Viinaviikot kirjastossa. *Kirjastotiede ja informatiikka* 12(1):3—19, 1993.
- Montonen, Marjatta:* Workplace discussions about television. Teoksessa Erkki Vainikkala (toim.): The culture study of reception. Julkaisu n:o 38. Jyväskylän yliopisto, Nykykulttuurin tutkimusyksikkö, 1993.
- Mäkelä, Klaus:* Implications for research of the cultural variability of Alcoholics Anonymous. Teoksessa Barbara S. McCrady & William R. Miller (toim.): Research on Alcoholics Anonymous: Opportunities and alternatives, 189—208. Rutgers Center of Alcohol Studies: New Brunswick 1993.

- Mäkelä, Klaus*: International comparisons of Alcoholics Anonymous. *Alcohol Health & Research World* 17(3): 228—234, 1993.
- Mustonen, Heli & Pirjo Paakkanen & Jussi Simpura*: Työllisten ja työttömien juomatavat. *Alkoholipolitiikka* 58(6): 422—436, 1993.
- Niemelä, Onni*: Acetaldehyde adducts of proteins: Diagnostic and pathogenic implications in diseases caused by excessive alcohol consumption. *Scand J Clin Lab Invest* 53(Suppl 213): 45—54, 1993.
- Niemelä, Onni & Joan E. Blake & Hector Orrego*: Serum type I collagen propeptide and severity of alcoholic liver disease. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research* 16(6): 1064—1067, 1992.
- Nopsanen, Maarit*: Häiriöitä sosiaalityön toimeentulotukikeskustelussa. Helsingin yliopisto, Suomen kielen laitos: Helsinki 1993. Suomen kielen pro gradu -tutkielma.
- Nuolijärvi, Pirkko*: Interacting in an institutional setting. Teoksessa *Su-sanna Shore & Maria Vilkuna (toim.): SKY 2993*. Suomen Kielitie-teellisen yhdistyksen vuosikirja 1993, 171—184.
- Nurmi, Maria & Kalervo Kiiänmaa & John David Sinclair*: Microdialysis and brain ethanol levels. *Current Separations* 12(2): 46, 1993.
- Paakkanen, Pirjo & Jussi Simpura*: Alkoholijuomat ja saunominen nyky-Suomessa. *Alkoholipolitiikka* 58(5): 331—341, 1993.
- Pulkinen, Lea & Anna Rönkä*: Ongemajuominen nuorena aikuisiässä ja sen kehitystaustaa. *Alkoholipolitiikka* 58(2): 90—102, 1993.
- Pullat, Raimo*: Salapiiritusevedu Eestist Soome 1919—1939. Saareke: Tallinn 1993.
- Rönkä, Ulla*: Vastauksen lykkääntyminen sosiaalityön toimeentulotukikeskustelussa. Helsingin yliopisto, Suomen kielen laitos: Helsinki 1993. Suomen kielen pro gradu -tutkielma.
- Rönty, H. & A. Ahonen & U. Tolonen & J. Heikkilä & O. Niemelä*: Cere-bral trauma and alcohol abuse. *European Journal of Clinical Investi-gation* 23: 182—187, 1993.
- Saarnio, Pekka*: Question-asking strategies in abstinent alcoholics: A study of learning potential. *Alcohol & Alcoholism* 28(5): 585—592, 1993.
- Saarnio, Pekka*: Vertaileva tutkimus alkoholistien dynaamisesta ja staaattisesta testauksesta. *Psykologia* nro 2: 101—107, 1993.
- Simpura, Jussi*: Suomalaisen juomatavat ja terveys. Teoksessa *Kalervo Kiiänmaa & Mikko Salaspuro (toim.): Alkoholi. Biolääketieteellinen käsikirja*. Otava: Helsinki 1993.
- Simpura, Jussi*: Suomalainen viinapää tänään. *Duodecim* 109(22): 2065—2074, 1993.

- Simpura, Jussi*: Sosiaaliset ongelmat ja sosiaalipolitiikka Venäjällä ja Baltiassa. Teoksessa Timo Piirainen (toim.): Itä-Euroopan murros ja Suomi. Gaudeamis: Helsinki 1993.
- Simpura, Jussi & Heli Mustonen & Pirjo Paakkanen*: Uudet juomat, uudet tilanteet. Juomatapojen muutokset Suomessa ja EY-maissa 1980-luvun puolivälin jälkeen. Alkoholipolitiikka 58(4): 245—258, 1993.
- Simpura, Jussi & Pirjo Paakkanen & Kalervo Kiiänmaa & Heli Mustonen & Leena Metso*: Eri alkoholijuomien nauttimisväkevyydet ja niiden vaikutus veren alkoholipitoisuuteen. Alkoholipolitiikka 58(6): 409—421, 1993.
- Simpura, Jussi & Heli Mustonen & Pirjo Paakkanen*: Nya drycker — nya dryckesmönster? Modernisering av de finländska dryckesvanorna jämfört med trender i EG-länderna. Nordisk Alkoholtidskrift 10(5): 265—276, 1993.
- Stockwell, Tim*: Arvostelu teoksesta Esa Österberg & Sirkka-Liisa Säilä (toim.): Natural experiments with decreased availability of alcoholic beverages. Finnish alcohol strikes in 1972 and 1985. The Finnish Foundation for Alcohol Studies: Helsinki 1991. Drug and Alcohol Review 12: 115—116, 1993.
- Taira, Tomi & Mikko Uusi-Oukari & Esa R. Korpi*: Early postnatal treatment with muscimol transiently alters brain GABA_A receptors and open-field behavior in rat. European Journal of Pharmacology 230: 307—312, 1993.
- Taira, Tomi & Sabrina E. Smith*: Effect of postnatal exposure to a GABA agonist muscimol on age-related changes in hypothalamic noradrenaline concentration in rats. Neurotoxicology and Teratology 15: 211—214, 1993.
- Tossavainen, Kerttu*: Nuorten terveystäytymistä tukeva koulun terveyskasvatus. Tupakointia ja alkoholin käyttöä ehkäisevän terveyskasvatusohjelman arviointitutkimus. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, Tutkimuksia 22: Helsinki 1993.
- Wald, Ignacy*: Arvostelu teoksesta Esa Österberg & Sirkka-Liisa Säilä (toim.): Natural experiments with decreased availability of alcoholic beverages. Finnish Alcohol Strikes in 1972 and 1985. The Finnish Foundation for Alcohol Studies: Helsinki 1991. Alkoholism i narkomania Nr 7: 179—181, 1991.

Kalevankatu 12 - 00100 Helsinki